

Isabel
Allende
Ruhumun
Kadınları

ÇEVİRİ: İNCİ KUT

♥ can
çağdaş

ISABEL ALLENDE

RUHUMUN
KADINLARI

Can Çağdaş

Ruhumun Kadınları, Isabel Allende
İspanyolca aslından çeviren: İnci Kut
Mujeres del alma mía

İlk (bu çeviriye kaynak alınan) baskı: Penguin Random House Grupo Editorial, 2020

© 2020, Isabel Allende

© 2024, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: Temmuz 2024, İstanbul

Bu kitabın 1. baskısı 3 000 adet yapılmıştır.

Dizi editörü: Didem Bayındır

Editör: Emrah İmre

Düzeltili: Aylin Samancı Elmasdağ

Mizanpaj: Atahan Sıralar

Sanat yönetmeni ve dizi tasarımı: Utku Lomlu / Lom Creative (www.lom.com.tr)
Kapak uygulama: Aylin Güler / Lom Creative (www.lom.com.tr)

Baskı ve cilt: Melisa Matbaacılık Yayıncılık San ve Dış Tic. Ltd.
Maltepe Mah. Davutpaşa Çiftelhavuzlar Sk. No:16 Acar San. Sit.
Zeytinburnu, İstanbul
Sertifika No: 45099

ISBN 978-975-07-6382-3

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Maslak Mah. Eski Büyükdere Cad. İz Plaza Giz, No: 9/25, Sarıyer / İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 43514

ISABEL ALLENDE
RUHUMUN
KADINLARI

ANLATI

İspanyolca aslından çeviren

İnci Kut

Isabel Allende'nin Can Yayınları'ndaki diğer kitapları:

Ruhlar Evi, 1990

Eva Luna, 1990

Eva Luna Anlatıyor, 1991

Aşktan ve Gölgeden, 1992

Sonsuz Düzen, 1993

Paula, 1995

Aphrodite, 1999

Kaderin Kızı, 2000

Sararmış Bir Fotoğraf, 2002

Yüreğimdeki Ülkem, 2004

Zorro, 2005

Canım Sevgilim Inés, 2009

Denizin Altındaki Ada, 2010

Günlerin Getirdiği, 2011

Maya'nın Günlüğü, 2013

Cinayet Oyunu, 2015

Japon Sevgili, 2017

Kış Ortasında, 2020

Violeta, 2023

ISABEL ALLENDE, 1942'de Peru'da doğdu. Şilili bir diplomat olan babasının görev süresi bitince ailesiyle birlikte Şili'ye geri döndü. 1967'de kariyerine gazeteci olarak *Mampato* ve *Paula* dergisi gibi Şili medyasında yazılar yayımlayarak başladı, burada "Civilice a su troglodita" ("İlkel İnsanı Uygarlaştırın") adını verdiği köşesinde yazdığı yazılarla sesini duyurdu. 1973 Askerî Darbesi'nde babasının kuzeni Salvador Allende'nin öldürülmesinden sonra 1975'ten 1988'e kadar yaşadığı Venezuela'ya sığınmak zorunda kaldı. 1981'de ölümcül hasta olan büyükbabasına yazdığı mektup daha sonra ilk romanı *Ruhlar Evi*'ne dönüştü. 1982'de *Ruhlar Evi*'ni 1984'te *Aşkta ve Gölgeden*, 1985'te *Eva Luna* adlı romanları, 1989'da *Eva Luna Anlatıyor* adlı öykü kitabı izledi. *Sonsuz Düzen* romanı 1991'de, *Paula* 1994'te, *Kaderin Kızı* 1999'da, *Sararmış Bir Fotoğraf* 2000'de, *Yüreğimdeki Ülkem* 2003'te yayımlandı. Allende 2002-2004 yılları arasında *Canavarlar Kenti*, *Altın Ejder Krallığı* ve *Pigmeler Ormanı* adlı romanlardan oluşan gençlik üçlemesini kaleme aldı. Allende, gerçekçi bir anlatım ve siyasal bir yaklaşımla büyümlü gerçekçiliğin gerçeküstü geleneğini ustaca kaynaştırdı.

İNCİ KUT, lise öğrenimini 1960'ta Ankara Koleji'nde tamamladıktan sonra Ankara Üniversitesi DTCF İngiliz Dili ve Edebiyatı ve Varşova Üniversitesi İspanyol Filolojisi bölümlerinden mezun oldu. 1990'dan itibaren Miguel Delibes, Gabriel García Márquez, Isabel Allende, Mario Vargas Llosa, José Mauro de Vasconcelos ve José Saramago gibi İspanyol, Portekizli ve Güney Amerikalı yazarların roman ve öykülerini Türkçeye kazandırdı.

Panchita, Paula, Lori, Mana, Nicole
ve hayatımdaki öteki olağanüstü kadınlara.

Ta anaokulu günlerimden beri feminist olduğumu söylesem abartmış olmam, o zamanlar bu kavram bizim ailede daha duyulmamıştı bile. Ben 1942'de doğdum, yani çok eski zamanlardan söz ediyoruz. Erkek otoritesine karşı isyankârlığım galiba annem Panchita'nın durumundan kaynaklandı: Yanında daha altları bağlı iki çocuğu, bir de kucığında yeni doğmuş bebeğiyle Peru'dayken kocası bırakıp gitmiş annemi. Bu durum Panchita'yı annesiyle babasının Şili'deki evine sığınmak zorunda bırakmış; çocukluğumun ilk yıllarını ben de o evde geçirdim.

Anneannemle büyükbabamın oturdukları ev, Santiago'nun o zamanlar konut semti olan, günümüzdeyse dükkânlar ve ofislerden bir labirenti andıran Providencia Mahallesi'nde kocaman çirkin bir şeydi: Yüksek tavanlı odaları, içinde esen hava akımları, duvarlarında gazocağının bıraktığı is lekeleri, yıpranmış kırmızı kadife perdeleri, yüz yıl dayansın diye yapılmış İspanyol mobilyaları, ölmüş gitmiş akrabaların ürkünç portreleri ve toz içinde kalmış yığınlarla kitaplarıyla beton yapılmış bir canavardı sanki. Evin ön cephesi gösterişliydi. Salona, kütüphaneye ve yemek odasına birileri zarif bir hava vermeyi becermişti, ama oraları pek az kullanılırdı. Evin geri kalanı, anneannemin, çocukların (yani iki erkek kar-

deşimle benim), evdeki hizmetkârların, ne cins oldukları belirsiz iki-üç köpeğin ve buzdolabının arkasında engellenemeden üreyen yarı vahşî kedilerin karmakarışık dünyasıydı; aşçı kadın avluda bir kova suyun içinde boğardı kedi yavrularını.

O evdeki neşe ve ışık anneannemin vakitsiz ölümüyle uçup gitti. Çocukluğumu korkuyla dolu karanlık bir dönem olarak hatırlıyorum.

Neden mi korkuyordum? Annem ölür de kendimizi bir yetimhanede buluruz diye, Çingenerler beni kaçırlar diye, şeytan aynaların içinde görünür diye korkuyordum, işte öyle şeyler yani, lafı uzatmaya ne gerek var. Ama o mutsuz çocukluğum için şükran duyuyorum, çünkü yazmak için elime malzeme vermiş oldu. Normal bir yuvada sevgi dolu bir çocukluk geçirmiş romancılar işlerini nasıl hallediyorlar bilmem.

Daha çok küçük yaşında, annemin ailedeki erkeklerle göre dezavantajlı durumda olduğunu fark etmiştim. Ana babasının isteğine karşı gelerek evlenmiş, aynen onların dediği gibi evliliği fiyaskoyla sonuçlanmıştı; annem de, boşanmanın 2004 yılına kadar yasallaşmadığı bir ülkede tek çıkar yol olarak evliliğini iptal ettirmişti. Çalışacak hali yoktu, ne parası vardı ne özgürlüğü ve kötü dedikoduların hedef tahtasıydı, çünkü kocasından ayrı olması yetmiyormuş gibi gençti, güzeldi, cilveliydi.

Maçoluğa karşı öfkem, çocukluğumun o yıllarında, annemle evdeki hizmetçileri birer kurban olarak gördüğümde başlamıştı: Başkalarına bağımlıydılar, çaresiz bir halde sesleri çıkmıyordu; annem törelere meydan okumuş olduğundan, ötekilerse yoksul olduklarından. Tabii bunların hiçbirine o zamanlar benim aklım ermiyordu, bu açıklamayı ancak elli yaşına geldiğimde terapi görürken oluşturabilmişimdir, ama o zamanlar akıl yürütemediğim halde içimdeki hüsrân duyguları o kadar güçlüydü ki, bir adalet saplantısı ve maçoluğa karşı yürekten gelen bir itiraz beni sonsuza kadar damgalamıştır. İçimdeki bu hınç, aydın ve modern olarak kabul edilen bizim ailede görülmedik bir şeydi, oysa günümüzdeki ölçütlere göre ailem aslında tarihöncesi çağdan kalmaydı.

Bana neler olduğunu anlamak için Panchita'nın danışmadığı doktor kalmamıştı, belki de kızı karın ağrıları çekiyordu ya da karnında yassı solucanlardan vardı. Benim inatçı ve herkese meydan okuyan karakterim, erkek kardeşlerimde erkekliğin temel koşulu olarak beğeniyle karşılanırken, bende patolojik bir durum olarak görülüyordu. Zaten bu her zaman böyle değil midir? Kız çocukların öfkelenmeye ve tepinmeye hakları yoktur.

Şili’de psikologlar yok değildi, hatta belki çocuk psikologları bile mevcuttu, ne var ki tabuların hâkim olduğu o dönemde bu çare ancak umarsız delilere vergi bir şeydi, bizim ailedeyse böyle bir durumda bile söz konusu olamazdı; bizdeki deliler acılarına kendi özel hayatlarında katlanırlardı, o kadar. Annem aklımı başıma toplayayım diye yalvarıp duruyordu. “Bu fikirleri nereden çıkarıyorsun bilmem, Erkek Fatma diye adın çıkacak,” demişti bir keresinde bana, o lakabın anlamını açıklamadan.

Kaygılanmakta haklıydı. Altı yaşımdayken dik başlıyım diye Alman rahibelerin okulundan atılmışlardı beni, gelecekteki yolumun nasıl olacağını gösteren bir başlangıçtı bu. Şimdi düşünüyorum da bunun gerçek nedeni, Panchita’nın yasal olarak üç çocuklu bekâr bir anne olmasıydı. Bu durum rahibeleri şoke etmiş olamaz, çünkü Şili’de çocukların büyük çoğunluğu evlilik dışı doğmuş olanlardır, ama o okuldaki kız öğrencilerin mensubu oldukları sosyal sınıf için kabul edilemez bir durumdu bu.

Onlarca yıl boyunca annemi hep bir kurban olarak düşündüm, ne var ki kurban kelimesinin anlamı, içinde bulunduğu şartlar üzerinde gücü ve kontrolü olmayan kişi demek oluyor ve öyle sanıyorum ki onun durumun-

da böyle bir şey söz konusu değildi. Gerçi annemin kapana kısılmış, kırılğan, kimi zaman umutsuzluğa düşmüş olduğu doğrudu, ama daha sonra, üvey babamla beraber olup da seyahat etmeye başladıklarında durumu değişecekti. Daha bağımsız olmak, canının istediği hayatı sürmek ve o muazzam potansiyelini geliştirmek için, boyun eğmek yerine mücadele edebilirdi, ama bu benim şahsi fikrim çünkü ben feminizm kuşağından geliyorum ve onun sahip olmadığı fırsatlara sahip oldum ben.

Isabel Allende anılarının derinliklerine indiği *Ruhunun Kadınları*'nda bize feminizmle ve kadınlıkla ilişkisini anlatmakla kalmıyor; aynı zamanda yetişkin yaşamının tüm yoğunluğuyla yaşanması, hissedilmesi ve keyif alınması gerektiği gerçeğini de hatırlatıyor.

Allende'nin hayatında önemli yer tutan, gerek özlem duyduğu gerekse ona ilham kaynağı olan, tüm zorluklara karşın onur ve cesaretle ayağa kalkıp ilerlemeye devam eden kadınlar, yani "ruhunun kadınları"nı anlattığı bu kitabı yazarın yaşama karşı tutkusunu ve aşk için her zaman umut olduğuuna inancını bir an bile kaybetmediğini de gösteriyor.

#şiliedebiyatı #feminizm #cesaret #yaşamak #tutku #umut

